

Наш Студентски

Јединство младих у борби против
рата, у служби народу —
за бољу будућност омладине!

Орган стручних, економских,
културних и спортских удружења на београдском Универзитету

Редакција и администрација
Цара Лазара број 11
Број чеков. рачуна 57.730

Цена
1 дин.

РАТ ЈЕ КРВАВА СТВАРНОСТ

Али то није онај рат у који смо сви ми хтели поћи у септембру прошле године

Прошло је шек четврти века од Великог рата који је поко- сио милионе животи младих људи, жена и невине деце, уништивши несумњиве вредности друштвених добара, начи- нивши сирашину људској која се још осећа. Још су свеже хумке палих на бојиштима, а заостале трагике се расирска- вају с времена на време у ру- кама невине деце, као сирашна ојомена младима на велики по- кољ, а Други велики рат, који се већ шри године води широм земљине кугле, захваћено је ср- це Европе. Три велике светске силе рајују. Милиони младих, ујркос своје борбе, изведени су на светску кланицу. Поново су изражњене радионице и учи- онице, поново су напуштена поља, поново су занемели до- мови, млади су поново журнути да постану шововска храна за шуре интјересе.

Млади читавог света нису хтели овај рат! Млада гене- рација се оорила пртши ње- кога рата, јер се њиме хоће уништи борба младих за час- тим и шрајним миром слобод- нах народа

Овај се рат не води за од- брану мира и националне не- зависности. Није то онај рат у који су похрили млади пре шри године, у који смо сви ми хтели поћи у септембру про- шле године.

Данашњи се рат води за но- ву поделу света. Воде га они исити који жртвоваше и по- робише Абисинију, Шјанију, Ау- стрију, Албанију и Чехосло- вачку.

Ово није рат против Фа- шизма, јер они који га воде поспадоме првоборци фашизма у својим соисивним земљама.

Није ово рат за часитан мир, јер га воде они који су нару- шили мир газећи своје обавезе и који су сиремали рат, пакши- рајући са најдачима, на ра- чун малих народа. Није ово рат за нашу слободу, за сло- боду малих народа, — ово је противнародни, освајачки рат.

Овај рат прети нама и на- шим народима, нашој школи и нашој будућности. Он прети да уништи сву борбу наших народа за слободу и демокра- тију, да уништи борбу наше омладине за срећни и весели животи младих, да уништи све шековине студентског покре- ша, да уништи нас омладину — узданицу својих народа.

У шаквој ситуацији, наш студентски покрет сиваљен је пред велике и шешке задаш- ке, осшајући више него икад веран своје народу, својој до- садашњој борби:

Помоћи борбу наших народа за неулишање у империјали- стички рат, борети се одлучно против свих који хоће да нас увуку на сирани ма којег од два зараћена шабора. Борбу у шом правцу омогућује чињени-

ца да се један велики број на- рода налази ван рата и да је малим народима омогућено да осшану ван ратног сукоба.

Борићи се против свих шен- денција које иду за сиварањем ратне шихове, да би се на шјач начин онемогућила борба на- ших народа за слободу и на- ционалну равноправност, којој су сиворене нове могућности сиворазумом Цвейковић-Мачек.

Насшјајати да што пре до- ће до осшварења фронтша мира са свим народима који се да- нас искрено залажу за мир, у првом реду са балканским народима и Совјетском Рус- јом.

Радићи на очвршћивању и проширивању јединства младих кроз заједничку борбу против империјалистичког рата, за шрава младе генерације.

Насшавити и појачати сти- денитску борбу за шрава сти- денитша и несметан развој мла- де интелгенције.

Продубити и чврстшати на- радњу са г. г. професорима за слободу научног рада, за шну аутономију универзитеша, за више знања и кулшуре, за слу- жбу народу.

Ми смо већ показали прве усшехе. Последњи проглас Ује- дињене студентске омладине показао је сву чврстшину сти- денитског јединства. Јединитво

студентша је још једном шри- умфовало. Осуђене су све на- мере разбијача да се срши студентско јединство, да се шожкоја и ослаби студентски покрет. Читав студентски по- крет шшоји данас чврстш зби- јен уз своју УСО, снажан и моћан више него икад, сиреман да пође у сусрет новој борби и усшесима. УСО осшала је чврстш уз свој народ, осшјајући веран шумач народних жеља и шшребса, осшјајући верна сти- денитској борби за миран и не- сметан развој студентске ом- ладине. Прш најредних демо- крашких шолитичких група дижу сложну свој глас за по- моћ своје народу против им- перијалистичког рата, у борби наших народа за националну равноправност и демократију.

Овакав став студената не про- истиче из кукавичлука већ из животних потреба наших народа и његове омладине: Ми хоћемо да у миру учимо и стварамо, да стичемо нова знања да се наображавамо, да постанемо до- бри стручњаци и културни људи, да видамо бољу будућност за нас и наше народе. То је ин- терес нас студената, то је ин- терес наших народа.

Ми остајемо верни нашој ан- тифашистичкој борби, увек спре- мни да пођемо са народом у сваку борбу за интересе народа

и омладине. Ми смо то већ то- лико пута доказали. Али исто тако нећемо дозволити да се наша спремност за борбу про- тив фашизма искористи од оних који би хтели да нас увуку у рат, који они тобоже воде про- тив фашизма. Нећемо, јер зна- мо какав је ово рат, јер и су- више добро познајемо оне који га воде. Они су већ сада чита- во свету показали какви су присталице демократије. Још је- данпут не се разочарати „при- јатељи омладине“ који би хтели да ми за туђе интересе убијамо оне, са којима смо повезани и-

стом судбином, истим идеалима истом вољом и истим интереси- ма. Наш интерес није да убија- мо једни друге.

Ми остајемо доследни својој борби за часан мир и пружамо братску руку свој омладини, све- сни своје одговорности пред и- сторијом и народом:

Против империјалистичког рата!

За мир слободних и неза- висних народа!

За срећнију и лепшу бу- дућност младе генерације!

За напредак човечанства!

ПОСЛЕ ИЗБОРА НОВОГ РЕКТОРА

Тежак удар задесио је прош- лог лета наш универзитет; из- губили смо нашег незаборавног ректора Др. Драгослава Јова- новића. Стотинама младих сту- дената који се тек доди- на универзитет, да чују реч слободе и истине, није се пруж- ила прилика да виде и упо- знају ближе човека о коме су тако много слушали и кога су још у гимназијској клупи за- волели. Волела је студентска омладина свога Ректора, јер се до крајњих граница своје моћи залагао за бољи живот студе- ната, за слободу и аутономију универзитета, за напредак нау- ке и добро народа; волела га је омладина јер он је њу волео.

Заслуге нашег пок. Ректора велике су. Ми смо му захваљи- ни и никада га нећемо запо- равити.

Данас ми имамо новог рек- тора. Пред њим се постављају нови тешки задаци; чекају не- решена још многа студентска питања. Ми очекујемо од но- вог ректора, да ће са пуним разумевањем прићи решењу тих питања и да ће наставити, сарађујући са студентима, онде где је наш пок. Ректор стао. Утолико пре што смо данаш- њег г. ректора у току трого- дишње сарадње уверили сво- јим радом да смо здрава на- родна интелигенција и да су наши захтеви оправдани. Са- радња г. г. професора и сту- дената, која је за последње три године дала толико зна- чајних резултата мора се још више учврстити и продубити.

Данас се пред све поштене синове народа поставља као нужан задатак: заложити све снаге за стварање услова за слободан развитак народног живота. Ми хоћемо мир, ред и рад на нашем универзитету а то значи, да хоћемо на- стављање рада какав је био за последње три године, које су протекле у знаку великих успеха. Треба се сетити стања пре 1936 год. па схватити каква се љута борба морала водити за одбрану аутономије наше школе!

Доба када је реакција наср- тала на наш универзитет да од њега створи режимску фили- јалу, доба прогона и концентра- ционих логора, ми нисмо и не- ћемо заборавити.

Аутоно- мност универзитета многимима је сме- тала и њу је трабало погашити, али млада народна снага, сту- дентска омладина дигла је неу- страшиво свој глас! Дивља ви- шеградска тврђава, студентска крв и штрајкови, очеличили су снагу младих који су часно бранили и одбранили универ- зитет, жарите слободне ми- сли и науке. У тим тешким да- нима најцрње реакције ми смо се борили и дали драгоцене животе наших другова, јер смо слободу ценили изнад свега.

Херојска борба студената наишла је на разумевање и симпатије широке јавности, на- ша снага постајала је све јача и наша поносна тврђава сло- бодe - наш Универзитет - издр- жао је и одбио све налете реак- ције. Ми се поносимо својом борбом за слободу мисли и нау- ке, за добро и слободу свога народа, али ми ни за тренутак не заборављамо на жртве које смо поднели, да бисмо ство- рили оно што данас имамо.

Несаломљива снага студен- тског покрета и одлучност да бранимо част наше школе, симпатије и подршка наше и стране јавности, разумевање на- ших захтева од великог дела г. г. професара, условили су долазак нових, бољих дана за студенте. Дошао је плодни трого- дишњи период од маја 1936 године. Срећене су унутрашње прилике на универзитету, успо- стављена сарадња г. г. профе- сора и студената, обновљен рад у стручним и културним удружењима, створене су еко- номске организације, које су омогућиле студирање многим сиромашним студентима. И по- следњи остаци народних изро- да ликвидирани су са универ- зитета; студентски покрет по- стао је чврст, непобедив. Али набројени успеси нису били до- вољни; права народна интели-

Фрнц Мазерс.

ИЗГРАЂЕНА ЈЕ ОПШТА АКАДЕМСКА ТРПЕЗА

64.000 бесплатних обеда!

Велики део нашег студентства живео је под врло тешким околностима. Цепане дрва, ношење млека, прање суђа, није нимало завидан посао ни за оне који не морају поврх тога да уче и студирају. Врло често наши студенти су у том послу били изложени понижењу и вређању. Морало се стати томе на пут, морало се олакшати студирање, омогућити лакши и бољи живот студентима. Студенти су први себи притекли у помоћ, организујући се и стварајући своје организације. Тако данас у Београду постоји једанаест студентских економских организација којима студенти сами управљају, у њима раде, од њих се помажу и користе. Што је најважније, посао који они раде у својим организацијама нимало их не вређа, није сувише тежак, раде и одмарају се у њима у пријатељској и другарској атмосфери. Студентске су економске установе олакшале једном великом делу сиромашних студената студирање, другима опет осигурале здраву, јевтину и хигијенску храну. Само за осам месеци рада прошле школске године студентске мензе и Дом удружења студенткиња **разделили су студентима 64.000 бесплатних обеда или 416.000 динара. Хиљаду осам стотина и седамдесет два студента је помогнуто!** Али, ниједна студентска менза нема својих просторија, а оне што их закупају сувише су скупе, тесне и неподобне. За саму кирију издаје се око 270.000 динара годишње, а то значи месечно храна, за хиљаду студената. Најзад, изграђена је Општа академска трпеза. Хигијенски и модерно уређена, довољно пространа, трпеза ће углавном задовољити потребе просторија. Али, питање прав-

генцији морала је повећати активност и ван универзитета и што тешке се повезати са својим народом. Наша борба била је део опште народне борбе за бољи живот, за слободу и права човека и као таква израз схватања да народна интелигенција мора бити са народом.

Постизали смо све нове и нове успехе. Данас мир влада на нашој школи, мир који је нужно потребан и нашој земљи, јер само у миру, развијајући своје снаге, моћи ћемо допринети делу стварања лепше будућности својој земљи и народу. Живот на универзитету постао је снажније; атмосфера реда и рада завладала је на нашој школи. За ово имамо захвалити нашој снази и јединству а у великом и нашем пок. Ректору Јовановићу и добром делу г. г. професора који су нам пружили подршку у тешким данима напада и прогона.

И данас, кад имамо на челу универзитета новог ректора, ми очекујемо и чврсто верујемо да ћемо наставити онде, где смо стали са пок. Ректором Јовановићем: сарађујући са г. ректором и г. г. професорима решити многа студ. питања, борити се за слободу науке, за добро и напредак наше школе, омладине и народа.

Кроз рад и борбу, снажнији него икада ићи ћемо напред новим успесима и они неће изостати.

ног положаја трпезе још није решено. Ми очекујемо да ће њен правни положај бити и остати онакав како ће најбоље користити студентима којима је намењена. **Ми хоћемо да општа студентска трпеза буде израз сарадње професора и студената. Пуна управа студената уз сарадњу професора и пуна контрола професора и студената над радом трпезе, то је наша реч о њеном положају.**

Мислимо да је сваком јасно да су студенти показали да умеју да воде рачуна о својим установама, да знају савршено тачно и исправно да послују, да најбоље знају и познају студентске потребе и да ће најбоље знати да чувају своје интересе. Пословне књиге и контрола на коју Универзитет има право јасно то илуструју. Студенти имају пуно поверење у своје економске установе, које су расположујући милионским сумама студентског новца, стекле поверење свих студената. Јер у нашим удружењима нема фалсификата, у нашем Дому студенткиња и нашим мензама нема крађа и проневера нити студентске мензе личе на неке назови студентске кујне које и нису биле друго до експозитуре разних ненародних режима преко којих су студентима забављали каме у леђа и изазивали неред и неред на нашем Универзитету. То се у нашим мензама не би могло десити и није се никад десило — јер у нашим организацијама влада другарство, љубав и рад, јер наше мензе раде и радиле су по принципима општег интереса и жељама свег поштеног и радног студентства. Зато ми хоћемо да нашим властитим новцем управљају сами студенти. **Наша општа академска трпеза мора да буде још један доказ о аутономности нашег Универзитета.**

Борба, мучна и крвава, показала је несумњиве резултате, али и више од тога, та борба је дала велико искуство студентима. Она је за све студенте који хоће поправку свога положаја велики и живи пример како се треба борити и шта се све заједничком борбом може постојати. Студентски покрет је данас више него икад јединствен и моћан, толико моћан и способан, да се одупре свему ономе што је против интереса студената. Моћан и спреман да се још већом жестином заложу за оправдан студентске захтеве. Студенти су и те како осетили сву тежину диктаторских режима у нашој земљи; они су својом борбом доста допринели борби против тих режима и зато студенти с правом очекују да се исправе све неправде почињене од тих режима.

Студенти хоће да се уклоне све препреке које стоје на путу слободног развоја студентског покрета, а пре свега да се управљање студентском имовином повери студентима.

Стога студенти очекују да се Општа академска трпеза повери Универзитету и студентима да би се омогућило правилно руковање студентском имовином. Једино таква Општа академска трпеза којом ће управљати студенти под надзором својих професора, може да буде корисна за студенте и да служи на част Универзитета и студената.

„Мисија наше омладине“

— Мушице и илузује „Словенског Југа“ —

То што се студентска омладина већ поодавно и са доста успеха стара сама о себи — то, наравно, не мора сваком бити угодно. „Словенски Југ“, на пример — са своје стране и на свој начин, уби се од бриге за наш академски ред и поредак. Па ни та његова брига није баш нешто ново и непознато — трудио се он, и те како, „во времја оно“, да се како било пришуља на универзитет и да ту удеси ствари по своме (читај — по „вођином“) нахођењу.

У време студентских штрајкова за одбрану аутономије универзитета „С. Југ“ је покушао у „отвореној борби“, додуше без икаквог успеха — да сломи штрајкове а с њима и аутономију. Већ при изборима за Потпорни фонд — променио је „тактику“ и покушао да се ушуња помоћу — фалсификованих листа! — Наравно, и овај покушај му је испао баксузно и завршио се не баш часним неуспехом. Но ипак не треба мислити да је „С. Југ“ од почетка до краја оперисао самим неуспесима. Једном је чак успео да провали у затворену зграду Правног факултета... Што су при томе страдали потпуно невини објекти биолошког института — то није ништа, јер при тако триумфалним походима неко ваљда мора страдати. Напад на Технички факултет мало жалосније се расплинуо, а као једине успоме на мензу коју је водио „С. Југ“ стоје још само тужбе обманутих трговаца.

Наравно да се „С. Југ“ не сећа јаш радо те своје историје. У својој природној скромности он данас радије прави предике и програмске чланке са звучним насловима као на пример — „Мисија наше омладине“. Уосталом, ни то није

штета, јер како би друкчије дознали у чему је та њихова „мисија“. — „Сваки омладинац треба да је свестан тога, да њихово место није тамо где се налазе декструктивни елементи, већ је њихово место у странкама које имају свој програм, свој одређени циљ у странкама које су за постојећи друштвени ред и покедак“, — тако пише „С. Југ“. Ова сјајна терминологија („елементи“, „циљ и програм“, „странке“) каквом се служе још само јунаци Нушићевих комедија — српски капетани обреновићевских времена, иако упада у очи — она нас на прво место не занима. Занимљивије је то како „идеолози“ „С. Југа“ замишљају универзитет. По њима — то је политичко разбијште где се боре странке и програми и где неки зли духови никако не пристају да се униформишу и да у хору вичу „вођа-вођа“. „С. Југ“ ће се ипак као и до сад постарати да их украти: „Универзитет и сва студентска удружења треба да буду у рукама наших омладинаца.“ Како? — Помоћу млађих колега чије главе нису напуњене напуњене „познатим паролма и демагошким фразама“. — Тако ли се то резонује? На кривим претпоставкама, наравно криви закључци.

Свакоме су познате чињенице: с једне стране — успеси студентског покрета, с друге — подухвати „С. Југа“, а богме и њихова позадина. — Па докле ће „С. Југ“ продужавати да засмејава своје ретке читаоце оваквим и сличним мушицама? „Наши академичари треба да покажу нашим осталим организацијама како се за странку ради“. — Онда је и у осталим организацијама права дивота без икаквих „деструктивних“ и „елемената!“

Стање у коме се налазе студенти агрономије и шумарства после ступања на снагу нове уредбе пољопривредно - шумарских факултета у Земуну и Загребу

На почетку разматрања ове нове уредбе морамо имати у виду више момената од којих ћемо поменути само најважније, који ће најбоље објаснити побуде оних који су ову уредбу стварали, као и начин на који је она донешена.

Нова уредба је ступила на снагу 30 маја 1939 год. и под њене одредбе потпадају већ студенти који су се ове године уписали на пољопривредно-шумарски факултет.

Морамо нагласити да је за нас врло интересантан датум ступања ове уредбе на снагу јер она долази баш пред почетак припрема за испите када су студенти сувише ангажовани у раду. Истина, ми смо ипак нашли времена да одговоримо и изнесемо свој став али смо се узгредно упитали да ли постоји озбиљна аргументација за „пуку случајност“ доношења ове уредбе баш у ово време?! Ми не би смо хтели на ово питање да дамо такав одговор који би нас нагнао да скренемо са линије студентске по-

литике коју смо спроводили у току овог периода сарадње са г. г. професорима чак и када се пред нама испречава још једна врло непријатна чињеница: ми смо добили коначно корегран примерак нове уредбе на разматрање онда, када је он већ био пред универзитетским селатом а када је наше учествовање у изради те уредбе било више него илузорно. Уз овакву чињеницу, ми желимо да нагласимо да ово није пут који смо ми заједно са г. г. професорима изабрали, изграђујући нов живот на нашем универзитету.

Последице су свега овога, да данас нова уредба доводи студенте пољопривреде и шумарства у ситуацију нужне одбране од нечега што није у њиховом интересу и што они ни по коју цену не могу примити. Ово вероватно није ни у интересу г. г. професора чија се настојања поклапају са нашим настојањима да продужимо и продубимо сарадњу приликом решавања свих питања која се

појављују пред нама. Али ми сматрамо, да резултати нашег узajemног настојања неће бити задовољавајући ако се не приступи послу свесрдно — са искреношћу нашег неумрлог Ректора Драгослава Јовановића. Да је се све ово имало у виду у току изградње те нове уредбе, ми смо чврсто убеђени, да се данас ми не бисмо налазили у овој ситуацији.

У чему нова уредба не одговара нама?

До сада је на нашем факултету било 36 предмета. По новој уредби има их 45. Истина од овог броја су неки (6) факултативни али ми сматрамо да ово увођење нових и распорчавање старих предмета није учињено у циљу уздизања нивоа стручности, него зато да се спречи долазак већег броја студената на овај факултет, а у колико они ипак дођу да се на овај начин вежу за вежбаонице и слушаонице. Не треба нас погрешно разумети. Ми смо на делу показали да желимо да радимо (дебатни клуб, секције за приредбе, предавања итд.) али ми исто тако желимо да задовољимо како основне потребе тако и културне потребе једнога новека. Овакав режим то никако не дозвољава и ми га не можемо примити а још мање подносити. Ми бисмо се можда и могли сложити са оволиким бројем предмета када би постојали слободни испитни рокови и када би била решена друга питања која условавају наше студирање. Оснивање разних отсека (ратарски, сточарски, код агронома; експлоатација, подизање шума код шумара) било би добро решење по нашем мишљењу.

Нова уредба предвиђа даља ограничења односно уписивања петог и седмог семестра. Могли бисмо то примити у случају да постоје слободни испитни рокови који би били олакшица јер би студенти могли да на време положе предвиђени број предмета.

Група зависност предмета, како то предвиђа нова уредба, само непотребно отежава студије. Ми бисмо се пре сложили са старом природном зависношћу предмета јер заиста је несхватљиво да се не може полагати микобиологија ако се претходно не положи геодезија која савршено нема никакве везе са њом.

Даље, уредба повезује завршно стручни испит са дипломским радом и тиме ствара немогућност полагања завршног стручног испита ако дипломски рад није примљен, што се не може схватити као стварна потреба већ као намерно компликавање и отежавање студија.

Наведене чињенице указују на велике недостатке нове уредбе и ми не износимо њене ститије грешке које би само јаче нагласиле њену неоснованост, једино из тога разлога што нам простор листа то не дозвољава.

По нашем мишљењу нова је уредба *numerus clausus*, истина у увијеној форми, и ми верујемо да она није дошла да реши проблем стварањем солиднијег кадра стручњака агронома и шумара а још мање је водила рачуна о привредним и друштвеним приликама и потребама наше државе а што је нарочито наглашено у првом њеном члану.

После свега овога, студентима агрономије и шумарства намеће се једно велико питање, питање да ли ова октроисана уредба има свој *raison d'être*? Ми одмах одговарамо — не! Ми овакву, и на овакав начин, донету уредбу не можемо и не смемо примити!

Гајух Рајко

Реч унапред

Овим бројем наш лист почиње излазити под новим именом. Разлози који су руководили Редакцију за тим били су, нажалост исувише убедљиви. И овог пута учињени су напори да моћни Студентски покрет не остане — с обзиром на околности ванредакциске природе — без свог јединог гласила.

Заиста, поразна је већ сама та чињеница да је наш лист у три године излажења био принуђен да три пута промени своје име. Методе којима се служио прошли режим према студентском гласилу, према студентској штампи уопште, биле су управо немогуће. У чисто стручним ставовима, у најобичнијим интерстудентским питањима тражило се, наиме, нечега чега уопште није било; уносило се искључиво политичко обележје тамо где га никако није ни могло бити, придавао нам се некакав „антидржавни“ карактер, подметало нам се у свим нијансама и бојама. Забране су долазиле једна за другом, често пута кад лист још није био ни изашао, док се налазио у штампи, — што показује већ унапред одређени, приндицијелно негативски став прошлог режима према студентском гласилу. И то све с једном те истом мотивацијом: „да се проносе лажна твђења... и да се државне власти сметају у вршењу свога задатка“ (!)

Упркос свега тога, наш лист се с мукотипом ипак пробијао. Наш лист је излазио — иако нередовно, с великим закашњењима и с великим финансијским тешкоћама. Кроз њега се чула студентска реч, одржавао став Студентског покрета по овим или оним питањима. Наш лист је био заиста студентски, дакле и омладински. Ми смо говорили у њему о себи и о питањима, која се нас, студената, тичу — и зато смо ми онда били и „сумњивци“, и „деструктивни“, и „антидржавни“; наша реч је била „опасна“. Забрањивали су нас. Због свега тога. — А је ли то био стварни разлог?

...Сада пак надамо се да ће се престати с тим и таквим методама према нашем листу, да ћемо бар сада моћи нормализовати наше излажење. Ако нам што није било могуће јуче, нека што онда буде данас, њојшову кад се већ говори о демократизацији земље — која ипак не сме остати само као мртва и гола айсџрација. Ми још једном наглашавамо: наш лист је само орган стручних, културних, економских

Прилог за дискусију

ЈЕДАН КРУПАН ПРОБЛЕМ

Полагали смо испите... И овога пута, као и раније, резултат је скоро поражавајући. На основу до сада објављених резултата, на испитима је пало више од 70% пријављених. Колико смо се замарали, колико времена утрошили, колико новаца дали за таксе само да би положили — па ипак без успеха. Зашто?

То је заиста један крупан проблем којим се морамо озбиљно позабавити.

Од формирања студентског покрета до данас, студенти су водили непрекидну борбу за олакшање студија, све у циљу бржег завршавања. Познато је да један велики број студената није могао полагати испите због рђавог материјалног стања, али је исто тако и чињеница да је економски положај студената знатно поправљен и да је данас сиромашним студентима прилично олакшано студирање.

Побољшање економског положаја студената довело је ипак, до повећања броја пријава али је исто тако повећан и број палих на испитима. То нас нагони да овај проблем посматрамо и са друге стране. Постоје ли мјда други узроци, било у нама било ван нас? Стога је потребно испитати све узроке ради успешног решавања овог проблема. Циљ нашег чланка и јесте да укаже свима заинтересованима на ову појаву, да скрене пажњу на извесне чињенице које могу да дођу у обзир при решавању овог проблема.

Појмимо од тога да студенти долазе неспремни на испите. То је истина, јер се друкче не би могао објаснити толики проценат палих. Али зашто долазе неспремни и да ли долазе толико неспремни?

Да би се могло успешно студирати, потребна је пре свега воља. Али не само воља, потребно је нешто више од тога — одушевљење. Код наших студената о неком нарочитом одушевљењу не може се говорити. Изгледа, да се код нас студије, већином, сматрају нужним злом, да би се што пре дошло до дипломе. Где леже узроци једном таквом схватању и да ли је исправно једно такво схватање и у приликама под којима ми живимо?

Друго, да би се могло успешно студирати, поред осталог је потребно да студенти имају одакле и где учити. На универзитету не постоји довољан број учионица и вежбаоница, извесни факултети немају својих зграда, број стручног особља је и сувише мали а за извесни број предмета не постоји литература на нашем језику.

Поред тога могло би се много говорити и о томе да ли је и наш школски програм такав да може успешно одговорити својој намени? Студије су много отежане застарелим и негодним уредбама. Оне које су сада доношене не одговарају у потпуности, јер се често приликом њиховог доношења није водило рачуна о мишљењу студената.

Најзад да би се могло успешно студирати потребно је посећивање предавања, да би се на њима живом речју осветлили они проблеми који се из књиге тешко могу схватити. Ми ћемо направити смелу тврдњу: да студенти на свима предавањима то не могу доити. Напоменућемо само то да постоји један велики број предавања која не обухватају ни једну трећину испитног програма а нема уџбеника.

Још једно питање које је много деликатније и зато нас специјално интересује.

Претпоставља се да студенти иду на полагања с надом да ће положити, а да се положи потребно је учити. Значи да они који долазе на испите не иду сасвим неспремни. Можда студенти недовољно уче, можда је строг критеријум за извесне предмете који не утичу много на стручну спрему кандидата, можда извесни професори обарају без довољно разлога, али је испит такав да се на њему не може утврдити стварно знање кандидата. Предвиђене су и испитне комисије да би се што боље оценило знање кандидата. У већини случајева те комисије не постоје, или их бар ми студенти не видимо, а постоје случајеви где је студентима забрањен приступ на испите. — Зашто?

На крају, да ли теорије о „хиперпродукцији интелектуалаца“, о „поплавама студената из извесних покрајина“ немају утицаја на резултат испита? — Можда. — Ми кажемо можда, јер хоћемо да испитамо, јер нам лежи на срцу будућност народа и омладине, јер хоћемо напредак друштва и наше земље, којој су и те како потребни интелектуалци, више, много више него што их ми данас имамо. Нама је циљ, да се на нашем Универзитету, без икакве сметње изграђује народна интелигенција, специјалисти и културни људи способни да користе своје народе. Ми смо то својим радом и доказали, настојећи свим силама да

што више подигнемо стручни и културни ниво студената. Ми ћемо то и даље, са још већим еланом наставити, уклањајући све сметње, ма од куда оне долазиле. Зато излазимо са овим чланком који треба да буде почетак једне много веће активности у том правцу.

В. Н.

Откривање споменика Светозару Милетићу у Новом Саду

У недељу 1 октобра т. г. извршено је свечано откривање споменика Светозару Милетићу, великом сину Војводине, револуционару и непоколебљивом борцу за националну равноправност и слободу, за политичке и грађанске слободе, неустрашивом борцу против реакције ма с које стране она долазила. Откривен је споменик најхрабријем омладинском борцу и организатору Уједињене омладине српске из друге половине прошлог века.

Приликом самог откривања споменика одржао је кратак и језгровит говор о Милетићу председник Одбора за подизање споменика и претс. Матице српске г. Др. Александар Моч. Том приликом на споменик су положили венце представници многих организација и места из Војводине где Милетић још увек живи као легендарни борац за народа права и слободе.

После подне је одржана свечана Омладинска академија посвећена Милетићу, на којој је г. инж. Никола Петровић говорио о теми „Светозар Милетић и данашња омладинска борба Срба против Мађарске националне револуције објективно узев била реакционарна, јер је ишла на руку реакционарном Бечу, који је по Милетићевим речима „Србима да за награду исто што и Мађарима за крвину“. Стога се Милетић свима савременима борио против српске високе црквене јерархије која се везала за Беч да би растућом грађанско-демократском револуцијом очувала своје класне интересе — своје феудалне поседе. Затим је предавач изложио целокупан рад и борбу Милетићеву док га нису издале физичке снаге после петогодишњег тамновања.

Говорећи о данашњој омладини г. Никола Петровић је рекао да она зна да цени прошлост свога народа и да ће јој као светао пример у њеној служби народу бити непоколебљивост и пожртвовање у Светозара Милетића. Историја ставља пред различите генерације различите задатке. Данашња млада генерација сматра да ће остати верна духу Милетића борећи се свим својим снагама за мир, и лепшу будућност свога народа...

После тога Академију су поздравили претставници омладине Бачке, Баната и Срема и многих омладинских организација из Војводине и целе земље.

Уписујте се у стручна удружења

АКАДЕМИЈА ЗА МИР

У петак, 27 овог месеца, „Удружење студената за мир“ одржаће своју прву велику Академију за мир у физичкој сали на Правном факултету у 6,15 часова по подне.

Позивају се сви студенти да посету ову Академију у што већем броју како би заједнички манифестовали своју мржњу према империјалистичком рату.

Купујте и ширите

»НАШ СТУДЕНТ«

In memoriam

Прошли, ванредни број „Београдског студента“ донео је кратку вест да нас је у цвету своје младости, за увек оставио наш добри друг Милија Банашевић. Ова вест дошла је нагло, болно је дирнула све нас, његове другове, свакога онога ко је познавао нашега Милију-Брују, ко је познавао овога одушевољеног младића, скромног и пожртвованог, несебичног борца за бољу и срећнију будућност све омладине и народа.

Милија Банашевић се родио 1916 год. у Црној Гори, у селу Завали, одакле су му се родитељи преселили у Метоксију. Гимназију је учио у Пећини и Призрену, а 1935 уписао се на универзитет.

Долазећи на универзитет Милија је од првог дана ступио у редове студентске омладине, која се онда борила за боље услове живота и школовања и за студентска права и универзитетске слободе. Теоретски добро оспособљен, укључујући се у све научне и политичке проблеме, пример поштења и честитости, он је активно радио у нашем студентском покрету и био је увек међу првима, било то да се радило о раду у нашим студентским удружењима, било да се радило о тешким моментима када је голим животима требало бранити та удружења од напада реакције. И ако већ скрхан болешћу, кад се смрт подмукло приближавала, он је, лежећи у Општој државној болници, са интересовањем пратио активност својих другова и борбу целокупне омладине. И кад смо му се нас неколико другова који смо преко лета остали у Београду изговарали, једног дана, што га чешиће не посећујемо, он је уз болан напор одговорио: „Знам ја, другови знам; разумем ја вас: времена су озбиљна — треба радити, треба много радити...“ Он никад није кловоу духом; до последњег даха он је у себи носио веру свију нас, све омладине, да ће доћи једно боље, срећније време, када неће бити беде и мука, када страшна туберкулоза неће овако као данас косити редове омладине. Са вером у срећније, сутрашње човечанство он је напустио овај свет.

Већ подуже болест је Милију удаљила из наших редова. Умро је 9 августа, на путу, када је из београдске болнице враћен кући. Сахрањен је у својем селу, у Метоксији, искрено оплакан од омладине и народа тога краја.

Смрт нам га рано одузе. Остави нас наш драги Бруја. Жалост за њим је жалост целог студентског покрета за једним од првих и највољенијих својих бораца.

Зато ће спомен на њега остати вечно међу нама!

П. Перовић

Наши у концентрационом логору Гирсу

Репортажа

21 август 1939 године

„Али не заборавите, не сме бити никакве пропаганде!... Никакве пропаганде!“

Тим речима испратио нас је префект полиције из Поа, пошто нам је после енергичног одбијања ипак морао дати одобрење да посетимо логор.

Преко тридесет километара од последње железничке станице Олорона, на падини Пиринеја, далеко од последње сеоске кунице, на једној пространој ледини ничу, као из земље, стотине малих дрвених барака поређаних као под конач. На једном обронку земље утиснуто је белим каменчицима званично име овог новоподигнутог насеља: — **Camp de concentration — Gurs.** — Одмах до њега неколико таблица скреће пажњу и забрањује пешацима, а нарочито аутомобилистима, задржавање у овој околини.

Ми смо упорни... Прилазе нам подофицири, официри, Дугачка објашњавања. Најзад нам рекоше да мало причекамо. Пропусница од префекта, разне препоруке од утицајних личности а и делегација једне познате и јаке међународне омладинске делегације као што је Светска Студентска Заједница, чине полако своје. У очекивању решења разгледамо ову малу варош. На површини од квадратног километра смештено је преко петнаест хиљада избеглица. Бодљикавом жицом одвојени су Шпанци од добровољаца из Међународне бригаде. Шпанци су пак подељени у три групе (Илота): Баски — они који су служили у армији — и остали Шпанци. А из Међународних бригада груписани су по народностима. Све су групе одељене жицом. Не треба заборавити на онај ред јаким челичним бодљикавих жица који опасује цео логор. На сваких педесет метара унаоколо постављене су стражарнице. Има три врсте жица и три врсте чувара реда и поретка у логору. Постоји, прво, полиција под управом војних старешина, затим полиција са цивилним старешинама и најзад регуларна француска војска, која врши службу споља. Војници су по стражарницама са пушком увек на готово, баш као да чувају разбојнике и окореле зликовце.

Средином логора иде велики асфалтни пут, дуг око хиљаду метара. Логорска главна улица дуж које су електрични стубови са великим светиљкама. Десно од улице вије се на великом јарболу француска триколора, симбол слободе, а с леве полицијска барака, где се приликом посете дозвољавају састанци.

Учини ми се парадоксално: поносна триколора и кордон полиције у њеној сенци!... Али, сетим се да се та иста поносна триколора вије и у Алжиру, Тунису... Вије се, а у њеној сенци негри слушају фијке колонизаторског бича...

Подофицир, вероватно разводник страже, враћа се са нашим пропусницама и објашњава нам да командант логора није ту, највероватније да неће ни доћи. Њима није могуће да им дозволе облажење логора... евентуално, могли бисмо причекати до сутра, прекосутра, па ће се видети шта се може учинити... Опет објашњава. Прилазе још неки официри. Некако нам полази за руком да нам

бар одобре виђење са нашим земљацима... Колебају се, договарају, и најзад пристају... Пишемо на хартији имена другова које желимо да видимо и стражар одлази да их зове, тј. да им да некаку металну плочицу са којом ће моћи несметано да изађу из свог илота и да прођу кроз главну улицу. Очекујемо са узбуђењем. За који час па ћемо видети своје другове, браћу, наше земљаке, људе о чијој смо легендарној храбрости слушали са дивљењем.

На путу се појављује мала група. Журно нам се приближују и машу нам марамичама. — Да ли су наши?

Прва је дошла једна група Шпанаца са својим командантом — све групе бирају између себе човека који ће бити у

Иза бодљикавих жица

контакту са властима логора и који ће се старати о свима потребима своје групе... Власти логора и појединци опште само преко команданата... То је плод дуге и живиле борбе, штрајкова глађу, тврђавског затвора, присилног рада, плод крваве борбе и помоћи француског народа, то је плод јединства и једнодушности свих избеглица пред којим су морале власти да уступку и услед чега је колико-толико заштићена безбедност појединца.

На вратима се појављује велика група... Тискају се...

— Да ли је међу њима који од наших?

— Има ли кога из Југославије? — у хору пита новодошла група.

Грлимо се, љубимо, чврсто стежемо руке.

— Долазиш ли право из Југославије?... Кад си дошао?... Шта има ново?... Како су наши?... Шта се ради?... Причај!... Причај!...

Читава бујица питања. Двадесет њих су ме опколили и само засипају питањима. Узбуђен сам. Језик ми се завезао и само би их гледао и грлио. Препознајем поједине... скоро све... Мирко, Бранко. Вељко, Гојко, Бане, Пинецки, Обрен, Данило...

— Не, прво ми мени причајте како ви живите...

— Не, не, заграјаше, причај прво шта има ново? Како живите? Како споразум? Како међународна ситуација? Како стоји са студентским покретом, омладинским покретом?...

Питање за питањем. Много што су само научили па желе да им причам до детаља...

Долази један официр и позива нас да пођемо до команданта логора јер жели да нас види и да разговара са нама... Мало смо у недоумици јер нам је још у сећању оно „искрено“

уверавање да командант логора није уопште ту и да је највероватније да за два или три дана уопште неће доћи. Наши познају те трикове, гуркају се и смешкају... Пођите, кажу, а за то време ми ћемо мало систематисати питања на која треба да нам одговориш а и одговор на твоје питање како ми живимо.

Полазимо, али се брзо враћам, јер у оном узбуђењу био сам заборавио на пакет цигарета који је требало да им предам као поздрав другова из Југославије.

— Јесу ли наше?... О... Моравали... Наш дуван!... Са наших поља.

Командант, виши француски официр, љубазно нас прима и рукује се са свима... Дубоко је тронут нашом другарском паж-

нона који пита. Да ли ће бити довољна обећања која ћу им дати?

Очекују да им одговорим. Нико не прекида тишину, само тупо одјекује бат цокула дежурних стражара...

— Хоћеш да ти причамо о нашем животу?

Ја ћутим и не дижем очи.

— Шта да ти причамо? Многим стварима знаш и сам... Знаш зашто смо отишли у Шпанију. Познато ти је зашто смо се борили. Кад смо се борили на Гвадалахари и на Манзанаресу, ми смо се тада борили за слободу и демократију у Југославији. Код Белчита и на Ебру жртвовали смо живот и за демократску Француску, за одбрану њених граница... Југославија нам је затворила врата, не да нам да се вратимо. Наша рођена мајка не прима нас на траг. Борили смо се и за Француску, то врло добро знају сви овде. И ево нас у слободној Француској, ограђене жицом, а доскора су нас чували Сенегалци и учили „понашању“...

Прилази нам група полицајаца. Дошло је наређење да се повуку они на чијим је плочицама био број преко стотине. Бројеви испод стотине имају само команданти група, лекари, поштари и лица која руководе културним и просветним радом у логору... Свега тројица су могла још да остану. Опраштам се са онима који одлазе. Испоручују ми поздраве за родбину и другове. Тешко нам је да се раздвојимо.

— Поздрави све...

Одлазе. Машу ми и довикују.

— Ипак, надамо се скором виђењу... Довиђења...

Окрећем се овој тројици која су остала и посматрам их. Дубоке боре им се превукле преко чела. Гледају према југу. Двадесетак километара је удаљена шпанска граница. Један улире прстом ка њој и говори полако:

— Да није било издаје... да нас нису продали они за које смо веровали да воле и бране демократију, мир би био сачуван. Победа нам је била близу.

Седамо на праг бараке.

— Како са храном, оделом?...

покушавам да поставим питање...

— Храна, одело, живот у логору... тја... од одела имамо оно што смо имали у Шпанији. Обућа?

Показује ми ноге. На њима су платнене патике.

— Скоро сви имамо то.

Командант групе има кожне ципеле или боље да кажемо остатке од некадашњих ципела. Испана чарапа вири кроз капну.

— По нама се види каква је храна... Последњих дана добила смо сламарице. Крвета немамо...

Прекинуо је причање. Неко време ћути, затим одмахну руком и наставља:

— Није ствар у томе! Издржали смо много и још више би могли да поднесемо. Али... оно што не можемо да издржимо, оно што је јаче од нас, то је жеља да се вратимо кући. Из дана у дан она је све јача и све више расте... Све бисмо могли, чини ми се, да издржимо, само да можемо опет да видимо своје... да поново будемо тамо...

— Како поступају са вама? прекидам га.

— Ех, како, резигнирано одмахује руком, слушао си, сигурно, како је раније појединце гутао мрак... Муке смо имали са Сенегалцима и разним шпијунима. Било је свачега. Присилан рад, тврђански за-

твор, штрајкови... Покушали су

да нас спусте на ниво плаћеника и најамника. Врбовали су нас за Легију странаца... Није им успело... Понова смо им доказали зашто се ми боримо, зашто смо спремни да дамо своје животе... Често нас провоцирају... Али ми се не дамо... Јаки смо и сложни... Сви њихови планови пропадају... Само, — опет зачуто и тек после дуге времена настави — кажем ти, за све смо јаки, све можемо да савладамо, сем жељу да се вратимо.

— Ипак, — умеша се други у разговор — немој погрешно да нас разумеш и да схватиш да ми само сањаримо и јадикujemo. Цео наш дан је испуњен радом. Учимо. Највећи део времена испуњем нам је учењем. Учимо језике, наше стручне ствари (мисли на усавршавање техничара, лекара, и других), бавимо се и уметношћу...

Најзад, и они су морали да се врате својим илотима. Сад нам се тек свима развезао језик и никад да испричамо једни другима све што имамо.

Грлимо се.

— Од како смо дошли овомо, ово је први пут да смемо до ове бараке да дођемо... читав догађај, зар не?

Стражарима се жури.

Поздрави и поздрави.

— Надамо се да ћете успети да нам омогућите повратак! довикују нам.

— Довиђења, одговарамо.

Наша делегација застаје на излазу и маше им руком. Њих тројица, загрљени, све се више губе у даљини. Логор све више тоне у вечерњи сутон. Тешко ми је што остављам ове људе овде. Цео свет се дивно њиховом херојству, сви су им одали заслужно признање... а њихова рођена земља забрањује да се о њима макар и реч спомене

Кинескиња из наше делегације прилази ми и каже како је у Шангају читала једну књигу која описује њихов јунаштво и пожртвованост...

— Кинески студенти се диве и поздрављају ваше земљаке.

Окрећем се да још једном видим место где таворе своје дане око три стотине педесет наших најбољих! другова, најбољих синова које је наша земља дала, синова који су јој пронели славу широм света.

У Олорону свраћам да купим цигарете. Млада продавачица, пружајући ми пакет, запита ме:

— Нисте ли случајно посетили Гирс?

Климнух главом потврђујући. Љубки осмејак са њеног лица ишчезе — Гирс... наша национална срамота.

П. И.

Овако су живели наши другови у Гирсу све до мобилизације у Француској. Од првог септембра, од како је отпочео рат, њихов и онако мукотрпан живот постао је још гор, још тежи и још неизвеснији. Све повластице су им одузели. Поново је завладао терор. Пишу нам да је шеснаест становника логора убијено. Власти су им ставиле услове: на фронт или на присилан рад. Све им више прете да ће их преbacити преко шпанске границе, где ће их сачекати челични куршуми граничара.

Данас се више него икада поставља питање њихових повратка. Данас ми морамо уложити све своје снаге, морамо мобилисати сву поштenu јавност да се начелна одлука владе спроведе што пре у живот.

Спасимо животе наших другова!